

Megjelenik mindennap a délutáni órákban.

Előfizetési díj:
Egész évre 12 ft, félévre 6 ft, évnegyedre 3 ft o. é.

Helyben előfizethető Demjén L. és Keresztény Pál urak kereskedésében, hol egyes számmak is kaphatók.

Szerkesztői szállás: belső-tordautca 122. sz.
Kiadó-hivatal: A tanácsház mellett, az emelet hátsó részében.

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI NAPILAP.

Hirdetési díj: öt hasabos garmond sorért 6 kr s egyszeri beiktatás után 30 kr. behajdíj.
Hirdetéseket felvételre: Helyben: a kiadóhivatalban, Demjén László könyv- és Keresztény Pál papírkereskedésében. Pesten: Zeisler M. (király utca 60. sz.) Bécsben: Haasenstejn és Vogler (Neuer-Markt 11. sz.) Oppelk Alajosnál (Wollzeile 22. sz.) Rudolf Mosse-ól Zeitungs-Agent (Stadt, Seilerstraße 2.) Süddeutsche Annoncen Expedition Stuttgart.
Nyitlteri cikkeket: sora után 20 kr. előleg bekiildése mellett a szerkesztőséghez címzendők. Előfizetések s hirdetési díjak a vidékről a szerkesztőséghez küldendők be.

Meghiúsult remények!

(Brrr.) Az ellenzék m. vásárhelyi értekezletéről még nincsenek részletes tudósításaink, erről tehát nem is szólhatunk; ámde tudjuk, hogy az ellenzék férfiai a gyűlés által reméltek hatni az erdélyrészi román választókra, s ezek sorából reméltek jelentékeny megerősödést.

Nem mi mondjuk, hanem román lapok írták, mily szép ígéretekkel tettek a román választóknak ellenzéki kortesek; úgy látszik azonban, hogy az ígérlet nem fogott, a román hangadók azzal tartanak: „a mi kézbe van, az aztán nem hazugság” s így a csak ígért „arany-hegyek”-felé nem igen futkosnak.

Közelebről a „Gaz. Tr.” egy cikket hozott az erdélyrészi románok közt észlelhető választási mozgalomról, s e közben meglehetősen feltolta a sisakrostélyt.

Ez arczról azt olvashatják le a román szavazatokra vágyott ellenzéki kortesek, hogy az általuk elvetett mag nem talált termékeny talajra.

A „Gaz.” névtelen embere azt tanácsolja a románoknak, hogy egyetlen (i. i. magyar) párthoz se igérkezzenek, ne kötelezzék le magukat, hanem várják el a napot, a pillanatot, midőn „a nemzeti akarat nyilvánulni fog az ő természetes képviselői által.”

A „névtelen” ugyan nem jelöli meg, kik legyenek ezek, a románok „természetes képviselői”, annyit azonban így is tudhatunk, a minthogy az intéző első felvilágosítást, adókezesítést, a monopolok eltörlését ígéri; mert mindez üres szó, mivel a dualisticus államnak szüksége van az adók minden fillérére, miután sokkal adós, nagy hadserget kell tartania, s fizetni kell sok ezer hivatalnokot.

A „Gaz.” névtelenje arra hívja fel a román intelligenciát, ez igazságokat mondják el a románoknak. Az ellenzék tehát hiába fáradtak a királyhágón-inneni románok közt a nagy ígéretek becsét, értékét már ezek is ismerik, s nem sokat adnak azokra.

Különbözik egy idő óta balközépi köpenyeg alatt azt is hirdeti egy némely jámbor, hogy a tulajdon már sincs jövője a nemzetiségek s kiválóan a románok közt. Vajha így lenne!

Mi magunk leginkább óhajtanók: bár lenne szent igaz ez optimisticus felfogás dictálta egyéni nézet. Azonban a tények ellenkezőt bizonyítanak, ezt nálunk is tudja mindenki, hacsak készakarva nem köti be a szemét.

Igaz, például, hogy most a „Gazetta”-ban is olvasunk ilyeseket: örökdedjétek a kihágásoktól, nehogy „a demagogok és nyelgék harcizimént csináljanak a szunyogból is”; azt is olvassuk e lapban, hogy ők, a Baritui hívei, nem dolgoznak az állam megdöntésére, s jobban szeretik a hazát, mint a kik nekik szépeket ígérnek: nem ők hitták be a muszkát, nem ők ajánlották fel a magyar koronát a cáznak, nem ők oszták kétfelé a birodalmat, nem ők complottiroznak a nagynemzetekkel stb., „ők nem akarnak többé senkinek szolgálói lenni saját hazájukban”, hanem urak

akarnak lenni abban a mi az övék s „tisztá román nemzeti élet”-et folytatni. Mi ezekből azt olvasuk ki, hogy a „Gaz.” román hívei nem akarnak a magyar ellenzék segédhadává felcsapni, — az ő patriájukban „Erdélyben”. Lehet, hogy szívesen látják a „tisztá román nemzeti élet” asztalához — a mi esábteljes meghívás!

Gondolkozzanak, mielőtt neki ülnek!

Lapszemle.

A „Reform” örvendtes ténykép jelzi, hogy a máj. 11-én tartott miniszteri tanácsban a bánsági határörvidék egyszerre leendő polgárosítása elhatározott, s ő felsége jóváhagyását megnyerte, mert az által Magyarországnak — a társországot nem számítva — teljes területi integritását bevégeztet ténynyé teszi. Ez a kormány részére méltó elismerést biztosít, mert a török háborúk alatt a végvárak szervezéséből lett, s 1750-ben a mai formába jutott, de 1779-ben idegenszerű szigorított és országnkra néve sérelmes institutio ért véget, mely idegen befolyás alatt veszélyes is volt állami létünkre, s Bécsből könnyen ellenük dirigálhatott, például 1848. Most e rész összeforrt az anyaországgal, az alkotmány áldásai kiterjednek rá is, minek megalkotásában a király után gr. Andrásy, s az őt támogató Deákpart szerze különös érdemeket. Vajha a nagy mű, mely a Vaskapu felett teszi urrá a nemzetet, s 182 négyeszőg mért-földet 254,000 lakóssal szerez vissza az ország közvetlen birtokba, minden oldalra áldást termő legyen.

A „P. Lloyd” ő felségének a miniszterelnökhöz intézett utóbbi kéziratáról érkekezve, ennek különösen azon két helyét emeli ki, melyekben a király örömét tanúsítja, hogy egész utjában a nemzet őszinte hódolatának és szeretetének jeleit vette, s azonfölül bizonyosságot nyert az iránt, hogy a magyar állameszeveléssel lassankint a nemzetiségek is ki fognak békülni. A dynastia iránti ragaszkodás — mondja a lap — boldog jövővel kecsgetti a monarchiát; a mi pedig a nemzetiségeket illeti, mi sem akarunk kétkedni őszinte hazafisságukban, mert lehetlennék tartjuk, hogy ott, hol valódi alkotmányos szabadság uralkodik, a honpolgári érzület utóvégre el ne fojthatná a nemzetiségi szenvedélyek fattyu-kinövéseit.

Az „Ung. Lloyd” egyedül Ristic és a szerb kormányosság ellenséges indulatának tulajdonítja azon sajnos mulasztást, melynél fogva ő felségét alföldi körutjában Szerbia részéről senki sem jött üdvözölni. Az osztrák-magyar kormányt, mely utóbbi időben annyira pártolta Szerbia érdekeit, ez arra bírhatná, hogy jövőre kevésbbé előzékenyen mutakozzék a kis szomszéd iránt, legalább addig, míg politikáját gyökeresen meg nem változtatja.

A „Pesti Napló” érdekesnek tartja Észak-Amerikára vetni figyelmünket, hol még a pártküldelem is egészen más értelemmel bírnak, mint nálunk, vagy egész Európában is, mi a mostani elnökválasztásból is kitűnik; ott van például a conservatív-párt, másként republicanus-párt, európai értelemben semmi, ott azonban csak a foederatio alapjául továbbhaladás-pártja; a másik az unió-pártja, vagyis demokratikus, mely centralisatio mellett küzd. Ott a bennszülött, itt bevándorlott polgárok dominálnak, jelöltek: Grant volt elnök, az utóbbiaké Greely Horace a „New-York Tribune” szerkesztője; a küzdelem érdekes lesz, ránk nézve már csak azért is, mert mindkét esetben haladás lesz az eredmény.

A „Kol. Közl.” eredeti távsürgönye.

Konstantinápoly. A porta két hadtestet összpontosít a főváros körül, minthogy a török népség fenyegető magatartást tanúsít

terhek kivételében, kitudhassa, minő szükségéi vannak a népnek, hogy aztán megtehesse minden jót boldogulására; tudni akarja, minő erő áll rendelkezésére, hogy védhesse bel- és kültámadások ellen a haza földjét, a polgár életét, becsületét és vagyonát; tudni akarja, mennyi munkaereje van, hogy ehaz képest szervezhesse közmivelődsi, politikai, gazdasági, ipari és kereskedelmi intézményeit. Szóval: az állam tisztában akar lenni magával, ismerni akarja önmagát, hogy erőihez, szükségéihez, életcéljaihoz képest megtehesse mindent önbiztonságára, szellemi, erkölcsi és anyagi mivelődsére, és a mivelődséssel járó közboldogulásra.

A népszámlálás — Engel klasszikus szavai szerint — kiseri az embert egész földi pályáján, csak hogy hű tudósítást adhasson róla. Feljegyzéi születését, keresztelését, meggyezéi: vajjon be van-e oltva vagy nem; iskolai oktatásáról: tud-e írni, olvasni, szorgalmáról, tovább fejlődéséről feljegyez mindent; és ha férfival van dolga, testi minőségét, egészségi állapotát és harcoképességét is felveszi; de tovább is megy vele hiven az életben át: feljegyzéi, minő életpályát választott az ember magának, hol alapított tűzhelyet és családot, hogyan kormányozza azt, vajjon gazdálkodó-e és megtakarított-e munkája után valamit az élet nehéz napjaira, vajjon házas-e, minő korban lépett házasságra, gondja van ne-jére is, hány éves, egészséges-e vagy beteges, hány

a trónörökösödési rend szándékolt megváltoztatása ellen. A smyrnai zsidóüldözés vezetői láncokban hozták ide, a szultán a legszigorubb megbüntetést rendelte el, miután Törökországban minden alattvalónak egyenlő jogokkal kell bírnia.

Legujabb táviratok.

London, május 12. Az „Observer” írja: Tegnapi estig semmi oly elhatározás sem történt, mely az Amerika által emelt nehézségeket eloszlatná. Jól értesült körökben azonban nagy bizonyosságot táplálnak az iránt, hogy az amerikai kormány és a washingtoni senatus a szerződést Angolországra nézve kedvezőleg fogják módosítani, ha erre alkalom kínálkoznék. Az angol kormány által holnap követendő eljárás a Washingtonból minden pillanatban várt közlésektől van feltételezve. A kormány vagy parlament száraz nyilatkozata, hogy csak a közvetített igények visszavétele elégitenő ki, Amerikára nézve csak nehezebbé tenné a kívánt engedmények megadását.

Berlin, május 13. A berlini ács- és kömüveslegények, kik nem tartoznak a helyi együlethez, tegnap nagy gyűlést tartottak, melyben elhatározták, hogy az egyezkedő bizottmány által javasolt feltételeket nem fogadják el és a részleges strikeolást folytatják.

Páris, május 13. A Cissey hadügyminiszter és a capitulatioát vizsgáló bizottmány közt a Bazaine-féle ügyben fenállott nézetkülönbség kiegyenlített. — Madridi magánlevelek a helyzet igen válságosnak mondják; a pénzügyeket is szomorú helyzetben levőknek állítják.

London, május 13. A „Times” azon határozott reményben van, hogy az Alabama-ügy kielégítőleg fog elintéztetni.

A „Daily News” és „Telegraph” is megnyugtató hangon beszélnek.

Bécs, május 13. A képviselőház elnöksége, mely avval volt megbizva, hogy Gizella főhercegnő eljegyzetése alkalmából Ő Felségeinek a ház szerencsekívánatait terjessze elő, — Császár Ő Felsége által ma kegyteljesen fogadtatt.

Spanyolországból Párisba érkezett magánlevelek csekélyebbnek tüntetik föl az oroguetoi vereséget, hol e szerint a carlisták csak 200 holtat, sebesültet és foglyot vesztek volna. A carlisták, úgy látszik, Biscaya és Bilbao tartományokban tulnyomó erővel bírnak. A republicanusok eddig-ig nyugodtan maradtak.

San-Sebastian, május 11. Serrano főhadereje holnap Biscayában lesz összpontosítva.

Bayonne, május 12. A Recondo-féle banda Seguranál megveretett, Navarrába lépett át, és új vezérei: Elio és Ceballos ellen fellázadt. Ezen banda tegnap meghódolt. Elio, Ceballos és Recondo francia területre menekültek, és — mint mondják — a német határra fognak kísértetni.

A csángó magyarok ügyében.

Sokáig igen sokáig gondolkodtam, hogy mikor szólhassak a bukovinai és moldvai csángó magyarok iskolai ügyeiről; de, megvallom, eddig alkalmas pillanatot nem találtam, mert azok politikai életéről adott vázlatok után tapasztalt megfoghatlan közönyösség, mely a nemzet s különösen kormányára részéről nyilvánult oly ügyben, mely ma fontosabb és elodázhatlanabb mint valaha — mondom, a megfoghatlan közöny, mely övéreit veszni hagyja, — már csaknem elvette bizalmamat és kedvemem a fáradságtól, melyet azok érdekében ezer örmélem tenék, ha abból részökre csak egy kis jót is remélhetnék.

A bukovinai és moldvai csángó iskolai ügyéről, állapotáról akarok szólni. Szóma is az, a mi volt t. i.

gyermekkel ajándékozta meg férjét, szóval: a statistikának gondja van az emberre jó- és balsorsában egyaránt.

Ha élete hajótörést szenved, ha anyagilag, szellemileg vagy erkölcsileg tönkre megy, ezt is gondosan feljegyzéi; és csak a sirnál hagyja el az embert, miután kétségvevonalhatlan konstátálta, hogy meghalt, minő korban és minő betegségben. Ha visszatért az ember a földre a honnan való: akkor a statistika bezárja számkönyvét, hacsak adóssává nem tette a távozó ember cselekvényeivel a társadalmat, mert akkor addig jár könyvével a kegyelet és hála érzelmeihez, addig mutatja a lekötélő tényeket az utókor szívének, míg az a dicső elő emlékének nemes tényeivel le nem rója tartozásait.

Ime ez azon „unalmas” népszámlálás. Csak jót, csak boldogulást céloz és mégis „unalmas”.

Ne legyünk hátlatlanok saját jövőünk iránt!

Az 1870-iki népszámlálás nagyszerű monumentuma azon ténynek, hogy az ég értelemmel és jóakarattal áldotta meg e népet, mert egy oly művet vitt véghez, a melyre eddig a legmiveltebb és leggazdagabb népek életében alig van példa. T. i. az „önszámlálás” élvének alapján nevezetesebb kormányi gyámkodás és hozzájárulás nélkül, maga a nemzet, ugyszólván társadalmi uton, ejtette meg a népszámlálást. Hazafiak akadtak, a kik önkényesen felajánlott munkájukkal fáradság- és költség-től kímélték meg az országot, az adózó népet. Más

a csángók mind egyházi, mind iskolai ügyekben árvák, elhagyták ugyanyaira, hogy ők e tekintetben ritkítják párukat a földön.

Papjaik nagyrészt olaszok, kik a nép nyelvét ennél fogva nem értik és mégis jó lekiismerettel húzzák a beneficiumot; magyarjuk csak 5 van 38—40 parochián.

Az olaszok mindent megtesznek, mi zsebeiket illeti s mindent mulasztanak, mi nemzetiségét, vallását illeti. A román kormány bennök tehát mindazt bírja, a mit akar; mindmegannyi eszközt a beolvasztás siettetésére; — ami fájdalom! lassan, de biztosan halad sötét czéjja felé.

A magyarjuk lelkesek minden tevékenysége egyedül a templom szük falai közé van szorítva. Az elemi iskolákban sem művelhetik magukat a szegény csángók (kivéve egy-két helyen, hol a Szent-László-társulat fizeti a magyar tanítókat és látja el az iskolát a szükségességekkel) a tanítók majdnem mind a kormány emissáriusai, kik nem tanítanak,*) hanem inkább helyet foglalnak, hogy ne legyen helye magyar tanítónak övéreit képezni.

Lehetne a román kormány egy kis tekintettel a magyarok irányában, hisz nálunk a román testvérek egyenlő jogokat élveznek velünk, bírnak saját nyelvű tanintézetekkel s mindennel, mi őket nemzetiségük megőrzésére és ápolására képezzé teszi.

A román kormány mindenesetre joga van kívánni, hogy az ország nyelvét tudják, de arra nincs, hogy az első elemeket a gyermek ne tanulja anyanyelvén.

Ma bármely kormányuk nem kellene valamely hatalma alatt levő idegen nemzetiségű nép beolvasztására törekedni, hanem igenis arra, hogy művelődjenek és saját nemzetiségük megtartásával barátjai és jó polgárai legyenek az országuknak, melyet születésükkel hazájuknak rendelt végeztek.

Ha mi a nemzetiségeket meggyerni akarjuk, — mondja Deák Ferencz — ennek nem az az útja, hogy őket minden áron megfoszszuk nemzetiségüktől, hanem az, hogy velök viszonyainkat megkedveltsük. Mert kiirtani akaruk őket istentelen barbárság volna még akkor is, ha nem volnának oly számosan. — Ellenségeinkké tenni őket nem fekszik érdekünkben; tehát arra kell törekednünk, hogy együtt és egymás mellett minél jobb egyetértésben éljünk. Jó volna, ha a román kormány tekintetbe venné hazánk bölcsének e nézetét! Igen az volna jó, ha a kormány hagyná, hogy műveljék magukat a csángók... Azonban e tekintetben a román kormány, mint czéljával ellenkezőt, félre teszi s halad kezdett útján.

Nincs a 200,000 magyarnak egyetlen egy tanítéte, hol legalább tanítókat képeznének, kik aztán a nemzetiség főtartói lennének s megakadályoznák a szembe szökő pusztulást! Nincs. — De mit beszélnek felsőbb tanintézetéről ott, hol még rendes magyar elemi iskolák sincsenek a kormány jóvoltából? Pusztulunk lassanként, pusztulunk... Nincs ki mentőszálát dobjon... Már Jerney 40,000-et siratott meg 25 év előtt. Hát azóta hányan merülhettek el — a magyar közönyössége miatt — az elnemzetlenítés fertőjében, kiket csak a nemzet geniusa könnyez... (1870) otthon létem alkalmával megfordultam Román mezővárosban, hol több oláhval találkoztam, ki magát magyarnak vallotta, s midőn kértem, hogy feleldete el anyanyelvét; nem szólt, de annál többet beszélt a szemében csillogó köny. Ez is egyik eredménye a magyar iskola hiányának.

De beszéljünk valamit azokról is, kik legközelebb vannak hozzánk és ép azért legelhagyottabbak. Igen a

*) Mert én azt nem nevezem valódi tanításnak, a hol a gyermek nem érti tanítóját és viszont. De azért tanítanak ők és addig beszélnek, míg a szegény csángó-gyermek megnanul kotyogni a zít a cél elérése nem nehé.

államokban ily lelkes honfiai tett, Angolországban kívül, ritkán fordul elő; mert elég értelem és hazafiatlanok az emberek a legszebb hazafiai tényekre is csak pénzért vagy más érdekekből vállalkozni.

A magyar nép, melyet a külföldi góg sokszor lenéz, miveletlenül tart, megtette a lelkes szolgálókat hazájának szeretetből az ügy iránt, tartozó kötelességtől a közjó emelésére. Vajha ezen nemes érzék a közmivelődsi és közboldogulási tények iránt soha ne hagyná el, hanem valahányszor a haza áldozatokat kíván tőle, egy szívet és lélekkel látna a dicső nemzeti munkához.

Ha a tömörülés közzelokra más országokban hasznos, nálunk az való-águs életszükség. Nekünk nincs rokonunk a föld kerekén, de annál többen vannak, a kik a falatnyi kenyeret is irigylük tőlünk. Összertartás, buzgó nemzeti munka, ez vonhat védbástyákat nemzeti létünk körül.

Szeretném, ha arra törne a magyar, hogy nemes tényeivel győzze le az ellene táplált bizalmatlanságot és ellenszenvet; erkölcsi és mivelődsi törekvéseivel szerzne magának rokonságot a népek családjában; a legszebb ámbitióját a nemzeti érenek gyakorlásában keresné, és ha aztán mégse lenne, a ki igazságot szolgáltatson neki, adja meg önmagának a kiérdemelt igazságot, a becsületet és jutalmakat önérejen szerzett mivelségében, hatalmában és boldogságában.

TÁRCSA.

A népszámlálás közmivelődsi jelentőségéről.

(Folovastatott az erdélyi muzeumgyűlet 1872. ápril 20-án tartott tudományos közgyűlésében)

szerező dr. Dobránszky Péter, kir. jogtanár által.)

VI.

Sokszor a népszámlálást, mint egyáltalán minden statisztikai miveletet, a közhangulat nem hogy kedvezően fogadná, hanem azok iránt — nagyrészt tudatlanságból — bizalmatlanságot tanúsít: a statisztikai tények unalmasok- és szárazoknak tartanak. A köznép (természetes értelmiségének dicsőretére legyen mondva, nem olyan mértékben, mint másutt Európában) egyáltalán igazolatlan és roszakaratu kémkedést, jogtalan tolokodást lát a viszonyai után való állami kutatásban; azt gondolja, hogy bizonyosan vagy nagyobb adót akar rá róni az ország, vagy katonára van szüksége és így fiait félti. Vagyoni állapotát sokszor valódanul adja fel; szóval a közfelfogás nem érti meg és nem méltányolja kellőleg a népszámlálás nagy fontosságát; pedig e miveletnek éppen az a czélja, hogy az állam igazságos lehessen a

bukovinai magyarokról, kik 1777 óta az osztrák kormány alatt vannak, de kik száz évi ottlétük hosszú ideje alatt egész 1848 feledeve voltak, miután pedig meggyőződött a mindent egy kalap alá hajtó kormány, hogy ezekkel nem lehet nemzeti szívósságuk miatt boldogulni, magukra hagyta. Így találta őket 1867, midőn ők is számításba jöttek.

Iskoláik és templomaik nagyjából nyomorult állapotban vannak; ezt már az is bizonyítja, hogy évek óta könyörödmányra szorultak; a józsa-falvi templom egyedül abból épült a befödésig. Iskolájáról nem szólnak, mert annak nincs párja tán a föld kerékességén. Telen tanulnak valamit és tavasz nyitásával megszűnik a rendszeres tanítás, mert a tanítónak, ha élni akar, szántania és vetnie kell. Fizetése évenként 95 ft 40 kr, azaz: kilencvenöt forint 40 kr. Tény.

Fogadj Istent semmi sincs, se templom, se iskola. A gyermekek úgy nőnek fel, mint a fa az erdőben. Így volt ez régóta és így van ez ma is.

Ilyesmik tapasztalhatók lépten-nyomon az osztrák birodalom egyik félreeső tartományában: Bukovinában és a magyarok körében. A magyar kormány nem tartja érdemesnek megtudni, hogy és mint vannak azon testvéreink, kik legközelebb állanak hozzánk, de kik mégis elhagyottak iskolai tekintetben, pedig ha oly alkalom nyílt volna önművelődésükre, mint nem nyílt, akkor bizonyára ők volnának a németekkel csekély számuk dacára is a hangadók. — Hiába... a magyar önmagát feleli könnyelműen testvéreinek! Nem régiben (alamizsnáért) segélyért folyomadtak a bukovinai magyarok nemzetiségük megmentésére építendő templom és iskolákra. Kik gyűjtöttek? Egy pár vidéki lap; a nagyobb lapok nem igen híjják föl a figyelmet... És kik adakoznak? Szegény papok, tanítók és a szegény nép!...

Ilyen a lelkesedés a nemzeti ügy mellett, ilyen a szűkmarkuság árva testvéreinkel szemben!

Pedig most tehetne a magyar és tennie kellene is, hisz a természet is utálja, hogy midőn a szláv elemek ezredéves kapcsolatokat kezdenek szétörni, egyesüljön a hű nemzetiségekkel és biztosítsa, mentse meg önmagát legelőbb. S mivel tehetné inkább, ha nem azzal, hogy fillérei-vel járulna azok templomi és iskolai céljaira, minél többször?

A magyar kormány részéről eddig semmisen történt a keleti testvérek állapotának enyhítése érdekében, de hiszünk, hogy hazafias törekvése erre is kiterjed. E részben gróf Andrássy Gyula külügyér úrtól legtöbbet remélünk. Vajha örülni tudnánk reményünk teljesülésének!

László István.

Sz. 296—1872.

A magyar színészkezelzet központi kormányzó-tanácsától.

A színügypártoló-közönséghez.

Országszerte általánosan nyilvánulván azon óhajlás, hogy a magyar színészet nyugdíjalapjának növelése

érdekében adakozásra felhívó ivek, melyekkel 10,000 példányban bátorokdunk megkeresni a magyar színügypártolóit, az annál fényesebb eredmény elérése tekintetéből még egy ideig hagyassanak a gyűjtőknek, — azok beküldésének határidejét — a közkívánat folytán — f. é. június 30-ig meghosszabbítani kötelességünknek tartjuk, és hazafiai bizodalommal kérjük az illetőket, hogy az aláírási iveket a főlebb kitűzött napig — az ellenőrzés eszközölhetése végett még azon esetre is okvetlenül visszaküldeni méltóztassanak, ha talán fáradozásait nem koronázza volna az általuk remélt siker.

Kelt Pesten, 1872. május 1-én.

A színészkezelzet központi kormányzó-tanácsának elnöksége.

UJDONSÁGOK.

Kolozsvár, május 15. 1872.

— **Uj előfizetést nyitunk 1872. május-decemberre 8 frral, május-septemberre 5 frr o. é.**

A szerk.

— **Király ő felsége** máj. 11-én este 9 óra 35 perczkor Buda-pestől Bécsbe utazott.

— **Király ő felsége körútja** alkalmával Záránd megye küldöttsége is tisztelegvén, a küldöttség ugyancsak kitett magáért. Ugyanis, gr. Haller főispánt, s a papokat kivéve, mindnyájan frakkban jelentek meg ő felsége előtt, s midőn a küldöttség elnöke beszédét elvégezte, egyhangulag zengték a dallamos „Szetreazszo”-t. Ez alkalmossal történt és pedig Bihar megye és Nagy-Várad város üdvözlő-küldöttségének fogadtatása alkalmával, hogy király ő felsége a küldöttségi tagokkal néhány szót váltva, Nagy-Várad város küldöttségének tagjai közt megpillantván Echerolles Sándor honvéd-husár főhadnagyot, e szavakkal szólította meg: „Én önt ismerem, ön honvéd, együtt táboroztunk a múlt évben Vácznál”. Ujabb jele ez is a király szívélyes modorának és rendkívüli emlékezőtehetségének.

— **Legmagasb kegyadományok.** Ő felsége legujabban tett körútja alkalmával az egyes kérvényezőknél közvetlenül adott kisebb-nagyobb összegeken kívül a következő kegyadományokat méltóztatott kiosztani: 1. A Ferencz-csatornán dolgozó munkásoknak 2000 forintot. 2. A török-becei szegények- és szűkölködőknek 1000 frtot. 3. A zombolyai szegények- és szűkölködőknek 1000 frtot. 4. A nagy-kikindai szegények- és szűkölködőknek 1000 frtot. 5. A temesvári szegények- és szűkölködőknek 3000 frtot. 6. A verseczi szegények- és szűkölködőknek 1500 frtot. 7. A fehértemplomi szegények- és szűkölködőknek 1000 frtot. 8. Az aradi szegényeknek 3000 frtot. 9. A hódmező-vásárhelyi szegényeknek 3000 frtot. 10. A szegedi szegényeknek 3000 frtot. 11. A mezőhegyesi iskolának a szegény gyermekek kiképzésére rendelt alapítvány részére 300 frtot.

— **Királyunk** a közmunka- és közlekedési miniszter előterjesztését, a kormány eddigi eljárását

illetőleg, helyeslőleg tudomásul vette, s a minisztert oda utasította, hogy az általa jelentésében jelzett módon a társulati munkálatok megkezdésére szükséges összegek mielőbbi folyóvá tételéről gondoskodják, a Temesnek hajózható folyóvá tételére szükséges intézkedéseket eszközölje és a belvizek lecsapolására vonatkozólag mielőbb törvényjavaslatot terjesszen fel.

— **A kereskedelmi miniszterium** a törvényhatóságokhoz intézett egy körirata szerint a francia- és olaszországi szőlővesszőknek az annyira ártalmas „Phloxera vastatrix” nevű féreg mutatkozik. A miniszterium ennél fogva felhívja a törvényhatóságokat, hogy a bortermelő közönséget erre azzal figyelmeztessék, hogy egyelőre onnét venyigit ne hozassanak.

— **A július havában Londonban tartandó** nemzetközi congressuson, mely a jelenleg alkalmazásban levő börtönrendszerek javítását fogja megvitetni, az igazságügyminiszterium magát — hallomás szerint — Székely Ferencz jogtudor, most pesti kir. főügyési helyettes, előbb igazságügyminiszteriumi titkár és börtönügyi előadó által fogja képviseltetni.

— **Az új magyar koronaörnek**, gróf Festetics Györgynek a volt koronaör, jelenlegi kir. főudvarmester gr. Károlyi György ma adta át ünnepélyesen a korona és koronajelvény vasszekrényéhez tartozó kulcsokat a Zsigmond várkapornában. Tanukul jelen voltak a miniszterek, a fővárosok polgármesterei és más főbb hivatalnokok.

— **Azok, kik a nyomdász ifjuság** által a „Nemes-kert”-ben folyó hó 20-án rendezendő májusi ünnepélyre meghívott nem kaptak, sziveskedjenek e végett a rendező-bizottmányhoz (a helybeli nyomdák bármelyikében) jelentkezni. Belépti-jegyek meghívók előmutatása mellett válthatók: Keresztész Pál, Fischer Antal és Bartha Lajos urakkal. Burckhardt Ágoston, a rendező-bizottmány nevében.

— **Régi pénzek.** Pinczehelyen (Tolnám.) Sohár Sándor telkes gazda, görbői hegyen fekvő szőlőjében munkások által szőlővesszőt ültetett; ásás közben 26 darab aranyt találtak, melyek nagyobbak aranyainknál. A köriratot Róbert név olvasható. A talált pénzek a járási szolgabirohoz köldettek be.

— **Kövült fatörzs.** Révről írják, hogy ottan, a „tündérvár” melletti költőréstben, az ugynevezett Jura mészkőhegy gyomrában, amint a szikla szétrobbantott, egy gyönyörű kövült fatörzset találtak a munkások, melyből kövült fadarab Sztupa, egy pedig Schmotzer bányagazda birtokában van Réven. Egy nagyobb darab — melynek átmérője egy bécsi öl, sulya pedig körülbelül öt mázsa — még mindig ott fekszik a költőréstnél.

— **A „Kelet” anyamasszony** ismét ferdit, e nélkül ő el nem lehet, ez és a gyanúsítás az ő mindennapi kenyere; lehet hogy ezek jól táplálják a testet, hanem az agynak ugyan kevés jut, másként azon reflexióból, hogy: Tisza Kálmán csak elméletben hirdeti

azt, mit Deák Ferencz politikája életbe léptetett, t. i. a fokozatos haladást, nem következtetne arra, hogy Deáknak kell T. K. táborába állani. Különben mi a legnagyobb képtelenséget sem vesszük zokon e szolgálalkü alkotestől. Neki az a fogalma van a journalistica feladatáról, hogy bizonyos urak talpáról kell a port lenyalni, s a szabad sajtó méltóságát lábbal taposva, a nemzeti érdekeket figyelmülva — elég mindenáron a rosul fel-fogott pártérdeknek tömjénezni úgy, hogy mindent és minduntalan sárral dobáljon. Szép foglalkozás! Hadd tegye, míg lángra gyujtja a házat, melyet védeni vél.

— **A deési takarékpénztár.** Bevétel: Betétek 110 tétel mellett 4808 frr 29 kr. Befizetett kamatok 851 frr 80 kr. Visszafizetett váltók 36,655 frr. Külömb-féle díjak 323 frr 58 kr. Betéti kis könyvdíjak 3 frr 40 kr. Visszafizetett előleg 365 frr. Visszleszámitolt váltók 10,450 frr. Államilleték 20 kr. Házbér 17 frr 50 kr. Részvényjegykiállítás díj 3 frr. Részvényjegykiállítás díj 75 kr. Visszleszámitolt váltók többlete 76 frr 20 kr. Részvényjegybélyegilleték 1 frr 98 kr. Összesen 53,556 frr 70 kr. Pénztármaradék márczius 28-án 300 frr 56 kr. Összesen 53,857 frr 26 kr. Kiadás: Betét vissz-fizetésekre 20 főnek 7651 frr 74 kr. Leszámitolt váltókra 41,295 frr. Hivatalnok- és szolgafizetésre 110 frr 01 kr. Betét folyó kamatra 25 frr. Kezelési költségre 11 frr 71 kr. Előlegre 170 frr. Visszleszámitolt váltókra 3650 frr. Visszleszámitolt kamatjára 194 frr 97 kr. Részvényjegyek bélyegilletékre 88 frr 40 kr. Államilletékre 20 kr. Összesen 53,197 frr 03 kr. Pénztármaradék április 30-án 660 frr 23 kr. Összesen 53,857 frr 26 kr. Deesen, 1872. április 30-án. Kovács Mózes, könyvvezető.

Felölös szerkesztő: Sándor János.

NYILTTÉR.

[7—40]

Titkos betegségeket és tehetetlenséget (elgyengült férferőt) gyógyít gyökeresen fényes és tartós siker biztosítása mellett

HANDLER MÓR

orvos- és sebész tudor, szülés és szemész. Rendel naponként: délelőtt 11 órától 1-ig és délután 3 órától 5-ig. Lakik Pesten, Lipót-város, nádorutca 13. szám 1-ső emelet 14. sz.

Díjjal ellátott levelekre azonnal válasz adatik.

Általános jelzálog- és biztosító bank.

T. CZ.

Van szerencsénk ezennel köztudomásra hozni, hogy Magyarország, Erdély, Horvát-Szlavonország és a határvidékre nézve

aligazgatóságot Pesten

felállítottunk és ennek képviselését

LEDERER IGN. és FIA

postai czégre biztunk.

Ezen aligazgatóság technicus üzletvezetésével

WINTER IGNÁCZ ur

bizott meg és az együttesen LEADERER IGN. és FIA czégtől és WINTER IGN. úrtól fog jegyeztetni.

Az elnökség:

Gróf Wickenburg Mátvás Constantin, báró dr. Raule Tivadar, báró Blittersdorf Lajos.

A mint fentebb előadott, mi a

négy millió forint o. é.

tőkével bíró általános jelzálog-biztosító-bank aligazgatóságot Pesten, Magyarország, Erdély, Horvát-Szlavonország és a határvidék részére, átvettük.

Az intézet megállapított díjak mellett:

1. kárpótlást vállal jelzálogokon való veszteségeikért; 2. szavatol jelzálogra adott tőkék és a kamatok pontos befolyásáért a fekvőség vagy ház 70%-ig azáltal, hogy a nyújtott hasonló biztosíték által a pupillárszerű és későbbi tetelek közti különbséget megszünteti, a földbirtoknak új tőkét szerez és más módon is a kamatok leszállítását eszközöl; 3. eljár szorított jelzálog adósokk arra, hogy az adósok az adósnak a hitelező részéről szabad dispositio eszközöl ki másnemű ügyletek költése czéljából. Miután az általános jelzálog-biztosító-bank a tőkék, kamatok- és költségekben való minden hiányt executiv árverés raján előteremt, különösen a gyámokat, gondnokokat és más vagyonkezelőket a rájuk súlyosodó felelőség terhe alól feloldja.

Az általános jelzálog-biztosító-bank hatásköréhez tartozik még a biztosításképes jelzálogok megvizsgálása s erről bizonyítvány kiállítása kölcsönök könnyebb kieszközölhetése végett és mindennemű jelzálogi kölcsönök és eladások bizonyítványképeni közvetítése.

Az intézet tehát mint

központja a jelzálog- és fekvőség-forgalomnak,

azon tőkepénzeseknek, kik special-jelzálogba való közvetlen befektetést óhajtanak, díjmentes választást nyújt a kölcsön-üzletekben.

Végül, az általános jelzálog-biztosító-bank az alapszabályok értelmében őt illető jognál fogva kamatozó jelzálog-kötelezvényeket a megszerzett követelések két-harmada erejéig, valamint pénztári utalványokat is bocsátand ki, ugyszintem jelzálogokra vagy fekvőségekre saját számlára is ad kölcsönöket és vásárol is olyakat.

A jelzáloghitel szomorú viszonyain segíteni főczélja tehát a jelzálog-biztosító-bank-nak, a mely egyfelől a tőke-pénzesnek jelzálogi követelését minden körülmények között garantozza, neki a kamatok zavartalan élvezését biztosítja és vagyonát a pénzpiac hullámzásától megóvja, másrészt pedig a földtulajdonost könnyebben és olcsóbban juttatja kölcsönözés felé, s így tehát polgár-szerű kártalanítás által a végromlásról menti meg.

A mezőgazdasági élet állapotából legjobban kitűnik a jelzálog-biztosítás nemzetgazdasági haszna és annak teljes érvényű jogosultsága, a mennyiben hatása abban nyilvánul, hogy a földbirtokból befolyó jövedelem soha se maradjon a jelzálogi kamatláb mögött, a földjáraék a mindenkor rendelkezésre álló üzleti tőke által emeltessék, és általában hogy a hajlam földbirtok megszerzésére tagab körökben lendületet nyerjen.

Ajánljuk magunkat biztosítási ajánlatok elfogadására, és felvilágosítások, valamint formularek az igazgatóság irodában, Pesten, Mária-Valeria-utca, új Lloyd épület, adatnak.

Lederer Ign. és fia.

Elemi- és biztosító-részvény-bank.

T. CZ.

Van szerencsénk ezennel köztudomásra hozni, hogy üzletkörünk nagyobb kiterjesztése czéljából eddigi pest vezérképviseletünk helyébe ugyanott

aligazgatóságot

Magyarország, Erdély, Horvát-Szlavon és a határvidék részére felállítottunk, és ennek képviselőjévé

LEDERER IGN. és FIA

pesti czéget választottuk.

Az eddigi dirigens ezentul is viendi az igazgatóságot technicus üzletvezetésével, s ez utóbbit együttesen Lederer Ign. és fia czég, és Winter Ign. ur fogja jegyezni.

Kérjük ezen üzletváltást szives figyelmére méltatni.

Az elnökség:

Gróf Wickenburg Mátvás Constantin, báró dr. Rauler Tivadar, Sothen János C.

A fentebbi hirdetmény kapcsában van szerencsénk jelenteni, hogy a

két millió forint oszt. ért.

alaptőkével ellátott

elemi-biztosító-részvénybank.

aligazgatóságát Pesten,

Magyarország, Erdély, Horvát-Szlavonország és határvidék részére átvettük.

A részvénybank

jutányos díjak mellett biztosít:

a) Tűz, villám, explosio által lakházakon, gazdaság épületeken, gyárakon, gépeken, műszereken, eszközökön, aratási készleteken, ingokon, butorokon, fehérnemű ruhákon s más házi berendezéseken esett károk ellen stb.; b) jégverés által mindennemű földi terményeken stb. esett károk ellen, teljes kárpótlással; c) tűkörüvegek eltérése ellen, kirakatokban, kávéházakban, termekben stb.; d) a javak szállításával járó veszélyek ellen a szárazon, folyókon és tengereken, gőz- és vitorláshajókon, minden irányban.

Mi egyrésztől a legszabadlelvűbb feltételek és időszerű, megfelelő utítások, másfelől pedig az előforduló károk gyors felvétele és pontos kifizetése által azon kellemes helyzetben vagyunk, hogy a t. biztosító közönség minden óhajainak és méltányos kívánalmainak megfélelhetünk.

Kérünk minél több biztosítási ajánlatokat intézni hozzánk, és formularek, valamint minden megkívánt felvilágosítások ugy az igazgatóság irodában, Pest, Mária-Valeria-utca, új Lloyd épület, mint minden vidéki fő- és aligazgatóságnál készségesen adatnak.

1—1 (474)

Lederer Ign. és fia.